

ODNOS STRATEGIJA UČENJA I AFEKTIVNIH ČIMBENIKA U UČENJU STRANIH JEZIKA

*Ivana Matić**

Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog, Ivanec

U ovom radu razmatra se uloga afektivnih čimbenika pri učenju stranoga jezika te njihov utjecaj na upotrebu strategija učenja kod učenika stranog jezika. Strategije učenja stranih jezika već duže vrijeme zanimaju praktičare i znanstvenike, stoga su u radu predstavljene neke od definicija i naglašena je nemogućnost jedinstvene definicije. Strategije ovise o brojnim čimbenicima za vrijeme učenja stranih jezika, tako i o afektivnima. Afektivni su čimbenici, čiji je odnos sa strategijama učenja proučavan u ovom radu, motivacija, strah, stav, atribucija i pojam o sebi, prema podjeli Jelene Mihaljević Djigunović, velike hrvatske istraživačice u području glotodidaktike. Osim toga, u radu je dan prikaz dosadašnjih istraživanja odnosa tih dviju pojavnosti pri učenju stranih jezika. Istraživanja odnosa afektivnih faktora i strategija učenja prisutna su u znatno manjoj mjeri nego istraživanja odnosa kognitivnih čimbenika i strategija. Unatoč zanemarenosti u istraživanjima, afektivni faktori stoje u suodnosu sa strategijama učenja, točnije odabirom vrste strategije i njihovim brojem, pa tako neposredno s uspjehom u ovladavanju stranim jezikom.

Ključne riječi: strategije učenja, afektivni faktori, učenje stranoga jezika, motivacija, strah, atribucija, stav, pojam o sebi

* ivanamati@gmail.com

1. UVOD

Učenje stranoga jezika danas je nezaobilazan dio života suvremenog čovjeka. Svijet je postao „malen“, a čovjek u potrazi za poslom, svojim „životom“ ili čak daljnjim obrazovanjem putuje u različite zemlje svijeta. Procesom globalizacije sve je veća potreba za poznavanjem različitih stranih jezika bez obzira na dob. Proces je ovladavanja stranim jezikom kompleksan, a istraživanja o njemu brojna. Ovaj rad ne bavi se tim procesom u cjelini, već određenim čimbenicima koji utječu na proces učenja stranoga jezika te njegovu uspješnost. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća istraživanja se okreću učenicima jer se postavljaju pitanja o razlici između boljih i lošijih učenika, tj. istraživači jezika pokušavaju doznati što to čini bolje učenike uspješnima. Ta su istraživanja ujedno i počeci istraživanja o strategijama učenja u glotodidaktici (Mihaljević Djigunović, 2013). Brojnim je istraživanjima u ovom području dokazano da strategije učenja imaju odjeka i važnu ulogu u procesu ovladavanja stranim jezikom (Bialystok, 1981; Cohen, 1998; Magogwe i Oliver, 2007; O'Malley i Chamot, 1990; Oxford i Nyikos, 1989 i dr.).

2. STRATEGIJE UČENJA

Sedamdesete godine dvadesetoga stoljeća početak su istraživanja strategija učenja stranoga jezika (Rubin, 1975; Stern, 1975), a poslije strategije dobivaju na značenju kao bitne individualne razlike među učenicima (Božinović i Perić, 2012). Samim time strategije učenja stranih jezika postaju vrlo često istraživano područje u okviru usvajanja stranih jezika. Istraživanja strategija pokazuju da se učenici služe nizom različitih strategija u procesu učenja stranih jezika te da one utječu uglavnom pozitivno na taj odnos, da imaju ulogu u ovladavanju stranim jezikom te da su povezane s drugim individualnim obilježjima učenika (Gardner i MacIntyre, 1992,1993; O'Malley i Chamot, 1990; Oxford i Nyikos, 1989 i dr.).

U prethodnim radovima pojavljuje se niz različitih pojmova za imenovanje i objašnjenje pojma strategije učenja, poput „tehnika“, „koraci“, „taktika“, „vještina“, „kognitivne sposobnosti“. Definicije su strategija učenja brojne. Bialystok (1981) strategije naziva optimalnim metodama za eksploataciju raspoloživih informacija radi unapređivanja kompetencije u drugom jeziku. O'Malley i Chamot (1990) strategije smatraju posebnim načinima obrade

informacija koji pospješuju razumijevanje, učenje i zadržavanje informacija, a Weinstein i Mayer (1986, u: O'Malley i Chamot, 1990) pod strategijama podrazumijevaju ponašanje i učenikove misli za vrijeme učenja kojima je cilj utjecati na učenikov proces kodiranja. Cohen (1998) govori o potezima koje učenik radi djelomično svjesno kako bi poboljšao proces učenja. Među mnoštvom definicija strategija najčešće se rabi definicija Rebecce Oxford (1990) koja ih definira kao specifične akcije, ponašanja, korake ili tehnike kojima se učenici služe kako bi pospješili napredovanje u razvoju svojih vještina u drugom ili stranom jeziku. Razlike između pojedinih definicija u pojedinačnoj su svjesnosti strateškog ponašanja. Neki autori naglašavaju svijest učenikovih misli, a drugi ispuštaju takav opis strateškog djelovanja. Sve se definicije slažu u tome da strategije podrazumijevaju određen način djelovanja pojedinog učenika kako bi se poboljšao proces učenja jezika.

Osim što je definiranje strategija učenja zainteresiralo brojne istraživače te je svatko pokušao dati svoj doprinos i prikazati različite razine i strane strategija učenja, klasifikacija strategija učenja drugo je područje aktivnosti znanstvenika. Budući da zanima brojne istraživače i uzrokuje njihove međusobne rasprave, postoji nekoliko predloženih i prihvaćenih podjela prema sadržaju ili usmjerenosti određenoj domeni učenja stranoga jezika. R. Oxford (1990) klasificirala je strategije učenja u izravne i neizravne strategije, koje čine dvije glavne skupine. Te se skupine dalje dijele u šest podskupina. Prema Oxford (1990, u: Božinović i Perić, 2012) izravne su strategije pamćenja, kompenzacije i kognitivne strategije, a odnose se izravno na sustav ciljnog jezika te zahtijevaju mentalno procesiranje tog jezika. Neizravne strategije obuhvaćaju metakognitivne, afektivne i društvene i ne odnose se izravno na ciljni jezik, već druge faktore koji utječu na učenje određenog stranoga jezika. Najučestalija je podjela strategija učenja kombinacija klasifikacija R. Oxford (1990) te O'Malleya i A. Chamot (1990). Ta podjela razlikuje četiri glavne grupe strategija učenja, i to metakognitivne, kognitivne, socijalne i afektivne.

3. AFEKTIVNI FAKTORI

Afektivni su faktori usmjereni ljudskoj emocionalnoj strani te reakcijama na podražaje i događaje iz okruženja. Istraživanja u području primijenjene lingvistike i glotodidaktike već su prije, ali i danas upozorila na važnu ulogu

afektivnih osobina učenika. Dihotomija u odnosu na učenika kao biće afektivnim faktorima suprotstavlja kognitivne faktore. Obje se grupe faktora u novije vrijeme istražuju u okviru posebnog istraživačkog područja pod nazivom individualne razlike učenika (Mihaljević Djigunović, 2007). Mihaljević Djigunović (2007) navodi da obje skupine, a ne samo jedna, imaju utjecaj na proces učenja jezika kroz interakciju s kontekstom u kojem se strani jezik uči. Upravo zbog takva stajališta potaknuta su istraživanja afektivnih čimbenika jer istraživači smatraju da kognitivni faktori nisu jedini koji utječu na taj proces. U 60-im godinama u tome smjeru razmišlja i Hilgard (1963, u: Brown, 1973) te upozorava da će čiste kognitivne teorije i naglasak isključivo na kognitivnost u procesu učenja biti odbijeni ako se ne povežu s afektivnošću pojedinca. Još tada govori o potrebi istraživanja ljudske osobnosti (individualnosti) kako bi se našli odgovori na složena i zamršena pitanja u učenju stranoga jezika. Stern (1983 u: Mihaljević Djigunović, 2007) smatra da afektivni faktori pridonose procesu učenja jednako, a često i više, kao i kognitivni. Schumann (1976, u: Mihaljević Djigunović, 2007) dodaje da su upravo afektivni faktori pokretači kognitivnih te da oni bez afektivnih ne bi mogli djelovati.

Brojni istraživači u području učenja stranih jezika, a s posebnim naglaskom na istraživanje strategija učenja, proučavali su faktore i individualne razlike učenika, koji utječu na izbor strategija za učenje stranoga jezika (Oxford, 1990). Među afektivnim faktorima Oxford (1990) nabroja stavove, motivaciju i ciljeve učenja jezika (engl. *learning goals*). Mihaljević Djigunović (1998) razlikuje pet afektivnih domena:

- stavove
- motivaciju
- pojam o sebi
- strah
- atribuciju.

U ovom radu primijenjena je podjela prema Mihaljević Djigunović (1998). Unatoč velikoj važnosti i pozornosti koja se pridaje motivaciji, autorica tvrdi da još ne postoji jedinstvena definicija afektivnog čimbenika motivacije. Gardner (1985) ju definira kao kombinaciju truda i želje za postizanjem cilja učenja stranog jezika uz pozitivan stav prema učenju jezika. Osim što su

učenici motivirani (intrinzično i/ili ekstrinzično), susreću se i s drugim emocionalnim stranama učenja. Neki od njih osjećaju strah od stranoga jezika općenito. Strah je usko povezan s procesom procjenjivanja i strahom od pogreške. Ako učenik smatra da nema sposobnosti hvatanja u koštac sa zadatkom, njegova procjena zadatka kao prijetnje rezultirat će strahom od testiranja (Mihaljević Djigunović, 1998: 53). Osim što je među nastavnicima praktičarima strah od testiranja ili vrjednovanja učenikova znanja doživljavao kao najčešći, učenici osjećaju strahove od pojedinih jezičnih vještina kojima moraju ovladati pri učenju stranoga jezika. Osim motivacije i straha, kod učenika stranoga jezika mogu se javiti i atribucije u procesu učenja. Atribucije su načini na koje pojedinac sebi i drugima objašnjava uzrok svog uspjeha ili neuspjeha. (Mihaljević Djigunović, 1998). Vrlo važan afektivni faktor također je i pojam o sebi. On se ponajprije odnosi na samopercepciju (Mihaljević Djigunović, 1998), a u uskoj je vezi sa stavovima koje pojedinac izgrađuje o svijetu koji ga okružuje, tako i o jeziku. Svi su ti čimbenici izrazito individualni te ovisni o situaciji u kojoj se pojedini učenik nalazi, a upravo zbog te individualnosti i promjenjivosti teško su mjerljivi.

Iako je dokazana njihova značajnija uloga u procesu usvajanja i učenja, istraživači još ne pridaju jednaku pozornost afektivnim kao kognitivnim faktorima u odnosu na strategije učenja. Sukladno tome u ovom području nailazi se na nešto manji broj autora u svijetu te postoji svega nekoliko hrvatskih istraživača. Ovaj će rad dati pregled dosadašnjih istraživanja u ovome području te prikazati dokazane utjecaje afektivnih faktora na strategije učenja, na učestalost njihove uporabe i neposredni, odnosno posredni utjecaj na uspješnost u ovladavanju jezikom.

4. ISTRAŽIVANJA ODNOSA STRATEGIJA UČENJA I AFEKTIVNIH FAKTORA

4. 1. *Dosadašnja. istraživanja na svjetskoj razini*

Afektivni je faktor koji izaziva najveći interes primijenjenih lingvističara. Kao najpozitivniji, a i u nastavi stranih jezika vrlo bitan faktor, on pobuđuje interes i u istraživanjima strategija učenja. Upravo najveći broj istraživanja u ovom području odnosi se na ispitivanje odnosa motivacije i strategija učenja stranoga jezika (Ambrosi-Randić i Ružić, 2010; Chang i

Huang, 1999; Gardner i MacIntyre, 1992; MacIntyre i Noels, 1996; Mihaljević Djigunović, 2000-2001; O'Malley i Chamot, 1990; Oxford i Nyikos, 1989; Rahimi, Riazi i Saif, 2008; Schmidt, Boraie i Kassabgy, 1996; Tamada 1996; i drugi). Sva navedena istraživanja potvrdila su da motivacija pozitivno korelira sa strategijama učenja tako da motiviraniji učenici primjenjuju češće i veći broj strategija. R. Oxford i M. Nyikos (1989) između ostalog istražuju odnos strategija i motiviranosti te zaključuju da motiviraniji studenti znatno češće rabe strategije učenja te da poznaju veći broj strategija nego manje motivirani učenici. Gardner i MacIntyre (1992) te MacIntyre i K. Noels (1996) u svojim istraživanjima potvrđuju zaključke istraživanja R. Oxford i M. Nyikos (1989) te tvrde da je preduvjet za uporabu strategija upravo motiviranost pojedinca za učenje stranoga jezika. Istraživanje tih autorica potvrđuje da motivacija naj snažnije utječe na odabir pojedinih strategija, no isto tako i ukupne uporabe strategija u smislu da će visoko motivirani učenici češće posezati za širim rasponom primjerenih strategija učenja. Oxford i Nyikos (1989) pritom naglašavaju da je utjecaj motivacije na odabir strategija složen jer na nju utječu još i druge varijable, poput vrste nastave, spola, konteksta učenja jezika i drugih. Dörnyei također govori u korist motiviranog djelovanja (1996, u: Karlak, 2014) te tvrdi da aktivni pristup učenju uspješnih učenika u smislu odgovarajuće uporabe strategija učenja može biti odraz njihove motivacije za učenjem. Motiviran će učenik stoga vjerojatno naučiti više jer će aktivno obrađivati strani jezik koji uči pomoću strategija učenja (Schmidt i Watanabe, 2001).

U devedesetim se godinama i u ostatku svijeta provode istraživanja koja ističu važnu ulogu afektivnog faktora motivacije u odnosu na uporabu strategija učenja, tako Schmidt i sur. (1996) u Egiptu provode istraživanje o povezanosti individualnih razlika i strategija. U svojim rezultatima naglašavaju da se motivirani učenici koriste većim brojem strategija te da su motivirani učenici aktivniji učenici jezika. U sličnom istraživanju u Japanu (Tamada, 1996) motivacija je prikazana kao preduvjet za broj korištenih strategija kod studenata engleskoga jezika. Rahimi i sur. (2008), a potom Kafipour i sur. (2011) proučavaju utjecaj individualnih obilježja učenika na strategije učenja stranih jezika te na tragu ostalih svjetskih istraživanja

dokazuju pozitivnu korelaciju između motivacije, broja strategija učenja te njihove primjene.

U svim istraživanjima zaključak je isti - motivacija je jedan od glavnih prediktora za poznavanje i primjenu strategija učenja. Ostali afektivni faktori nisu toliko istraživani poput motivacije, no ipak postoje istraživanja koja proučavaju odnos između strategija učenja te stava (prema jeziku ili o sebi). Osim što istražuju motivaciju, Schmidt i sur. (1996) u istraživanju utjecaja individualnih razlika na strategije učenja ispituju kako učenički stav utječe na strategije. Njihovi rezultati pokazuju da učenici pozitivnog stava prema jeziku te učenici koji očekuju vlastiti uspjeh primjenjuju i veći broj strategija. Druga istraživanja dodaju da su učenici s pozitivnim stavom prema društvu jezika cilja svjesni svojih strategija te da ih značajno češće primjenjuju (Kafipour i sur., 2011). Pozitivnu korelaciju između pozitivnog stava učenika prema jeziku cilju te primjenom strategija učenja potvrđuju nadalje istraživanja u Taiwanu (Yang, 1993) i Iranu (Sedaghat, 2001, u: Sadighi, 2006), a istraživanje u Finskoj o strategijama učenja odraslih polaznika škola stranih jezika ističe pozitivan stav o sebi i učenju kao važne prediktore za uporabu strategija (Tukiainen, 2003).

4. 2. Dosadašnja istraživanja u Hrvatskoj

U Hrvatskoj se ističu radovi J. Mihaljević Djigunović (2000-2001) koja proučava kakva je povezanost između motivacija i strategija učenja stranoga jezika kod učenika. Radovi spomenute autorice potvrđuju nalaze svjetskih istraživanja – viša razina učeničke motiviranosti u pozitivnom je odnosu s primjenom većeg broja različitih strategija te čestotom njihove uporabe. U istraživanju nešto novijeg datuma N. Ambrosi-Randić i H. Ružić (2010) potvrđuju spomenutu pozitivnu i značajnu korelaciju između motivacije i upotrebe strategija učenja.

Ostali afektivni faktori, poput straha, stavova, pojma o sebi i atribucija, također su istraživani s obzirom na povezanost sa strategijama učenja stranoga jezika, no ipak znatno manje nego prethodno predstavljeni odnosi motivacije i strategija. U analizama preostalih afektivnih čimbenika također se pojavljuju ista imena istraživačica. N. Ambrosi-Randić i H. Ružić (2010) istražuju povezanost između straha od stranoga jezika te procesa učenja

stranog jezika. U svom radu potvrđuju već spomenutu pozitivnu korelaciju između motivacije i strategija učenja, no isto tako i korelaciju između motivacije i straha (anksioznosti) te dodaju da su anksiozniji studenti motiviraniji, što znači da umjerena količina straha može imati pozitivan učinak na učenje. Iz navedenih podataka proizlazi da posrednom vezom afektivni čimbenik strah može stajati u pozitivnoj vezi sa strategijama učenja stranih jezika.

Osim već spomenute motivacije, Mihaljević Djigunović (2000-2001) u svom istraživanju ispituje odnose straha i atribucija te strategija učenja jezika. Istraživanje je provedeno na učenicima osmih razreda osnovne škole. Osim što rezultati prikazuju pozitivnu korelaciju s motivacijom, istraživanje je pokazalo pozitivan odnos nekih elemenata straha od stranoga jezika s pojedinim strategijama koje učenici rabe pri učenju stranoga jezika. Budući da je ta korelacija znatno manja nego ona između strategija učenja i motivacija, a određeni stupanj povezanosti postoji, autorica savjetuje daljnja istraživanja u ovom području afektivnosti. Atribucije su također pokazale pozitivnu povezanost sa strategijama učenja stranoga jezika. Atribucije uspjeha povezane su sa strategijama u širokom opsegu, a atribucije neuspjeha pokazuju slabu povezanost. Autorica smatra da je zbog takve statistički značajne povezanosti ovo područje potrebno dalje istraživati te dodaje da učitelji značajno utječu na učenikove atribucije uspjeha ili neuspjeha. Slične zaključke donose i Pavičić Takač i Varga (2011) u odnosu na atribucije i ulogu učitelja. Autorice istražuju atribucije uspjeha, odnosno neuspjeha radi boljeg uvida u učeničko tumačenje njihova uspjeha i neuspjeha u nastavi. U ovom segmentu individualnih obilježja ukazuju na potrebu rada s učenicima radi poboljšanja njihove samoprocjene jer rezultati tog istraživanja pokazuju da učenici svoj uspjeh pripisuju vanjskim uzrocima, kao što je na primjer sreća, a unutarnje uzroke smatraju odgovornima za neuspjeh. Iako se u radu ne govori o izravnoj vezi između atribucija i strategija učenja stranoga jezika, vidljiva je opasnost da takve atribucije mogu imati demotivirajući učinak na učenje jezika, a time i na uporabu strategija te naglašavaju ulogu nastavnika kao ključnu za razvoj učenikove samoprocjene i samopercepcije.

5. DISKUSIJA

Svi navedeni radovi i istraživači potvrđuju veliku ulogu afektivnog stanja pojedinca pri učenju stranoga jezika, tj. važnost njihova emocionalnog angažiranja pri procesu učenja/usvajanja nekog stranog jezika. Štoviše, rezultati pokazuju pozitivnu povezanost između predstavljenih afektivnih faktora, s posebnim naglaskom na motivaciju, sa strategijama učenja – njihovim brojem i učestalošću primjene. Afektivni su faktori često isprepletana stanja kod učenika. Ako učenik na primjer smatra da nije nadaren za određeni strani jezik koji uči, dakle ako ima negativan pojam o sebi i stav prema učenju, teže će ga se motivirati za učenje, a loša motivacija potom može rezultirati i lošim uspjehom (Mihaljević Djigunović, 1996, 1998).

Unatoč tome što afektivni čimbenici nisu izolirani, što su individualni i često „neuhvatljivi“, oni imaju veliku ulogu u učenju stranih jezika. Stoga ne čudi da je i velik broj istraživanja potvrdio pozitivne odnose između njih i strategija učenja stranoga jezika. Međutim, još je uvijek znatno manji broj istraživanja proveden u hrvatskim školama. Afektivna stanja većinom su rezultat drugih čimbenika koji utječu na pojedinca. Zbog toga je dobro što se u procesu učenja stranoga jezika na njih može utjecati. Na afektivnost učenika utječe sam učenik, posebice na svoje atribucije, stav o jeziku ili učenju te pojam o sebi, ali velik dio ovisi o nastavniku. Na satu stranoga jezika nastavnik može potaknuti motiviranost učenika, može smanjiti ili povećati njegove strahove, može utjecati na stvaranje učeničkog pozitivnog stava prema jeziku i učenju, pomoći da učenik razvija pozitivan pojam o sebi te dobro usmjeravati učenikove atribucije.

Ovakvi primjeri potiču razmišljanja o važnosti utjecaja nastavnika na učenikova emocionalna stanja na nastavi, ali i izvan nastave stranoga jezika. Nije novost da nastavnik ima veliku ulogu u razrednom diskursu. Konkretnije, on učenike može motivirati svojim metodama, postupcima, riječima, smanjiti strah od stranoga jezika, pojačati atribucije uspjeha raznim pohvalama nakon uspješno obavljenog čak i minimalnog zadatka, utjecati na njihovu bolju samoprocjenu i slično. Uz pomoć rezultata navedenih istraživanja (Ambrosi-Randić i Ružić, 2010; Chang i Huang, 1999; Gardner i MacIntyre, 1992; MacIntyre i Noels, 1996; Mihaljević Djigunović, 2000-2001; O'Malley i Chamot, 1990; Oxford i Nyikos, 1989; Rahimi i sur. 2008; Schmidt i

sur. 1996; Tamada, 1996 i drugi) može se zaključiti da će učenik u tom slučaju biti aktivniji, rabiti više strategija učenja, biti svjestan kako uči, što može vrlo vjerojatno rezultirati i boljim uspjehom u svladavanju stranoga jezika, no te bi tvrdnje o povezanosti nastavnika, afektivnosti kao individualne razlike te strategija učenja trebalo dodatno istražiti.

6. ZAKLJUČNO

Budući da je čovjek, osim što je korisnik svog razuma, kognicije, logičnog mišljenja, svojih misli i stavova, također i emocionalno biće, njegovim postupcima upravljaju vlastiti osjećaji. Čovjeka je stoga nemoguće promatrati bez obaziranja na njegova emocionalna stanja. Budući da ona utječu na njegovu cjelovitost, time utječu i na njegove pojedinačne aktivnosti. Učenje stranih jezika danas je jedna od nužnih aktivnosti suvremenog čovjeka. Znanosti o učenju i poučavanju jezika, ovladavanju jezikom, usvajanju i razvijanju jezika ili rehabilitaciji jezika sve se više razvijaju. U skladu s emocionalnom komponentom čovjeka upravo će afektivni faktori djelovati na angažiranost čovjeka u tom jezičnom procesu. Stoga ih ne treba zanemariti u bilo kojem procesu razvoja, a nikako u učenju, odnosno poučavanju stranih jezika.

Budući da su istraživanja dokazala postojanje pozitivne korelacije između afektivnih čimbenika učenika i strategija učenja jezika, a u uvodnom se dijelu rada upozorava na već isticane važnosti afektivnih faktora u procesu učenja jezika, svakako bi trebalo uputiti i potaknuti daljnja istraživanja na ovom području. Afektivnost učenika ne bi se smjela odvajati od njegovih kognitivnih sposobnosti jer one supstoje u svojoj dihotomiji i djeluju istovremeno. Afektivnost će utjecati na (meta)kognitivnost, a razvoj (meta)kognitivnosti na promjene u afektivnim faktorima pojedinog učenika. Kao što se u procesu učenja učenik ne može odvojeno proučavati ni odvojiti od učenja ili kao što se plesač ne može odvojiti od plesa jer bez toga više nije plesač, tako se individualne razlike pojedinca u istraživanjima učenja jezika u želji za dobivanjem odgovora na kompleksna jezična pitanja ne bi smjele izolirano i isključivo odvajati unutar sebe, tj. afektivna od kognitivne strane učenika.

LITERATURA

- Ambrosi-Randić, N. i Ružić, N. (2010) Motivation and Learning Strategies in University Courses in Italian Language. *Metodički obzori* 10 (5), 41-50.
- Bialystok, E. (1981) The Role of Conscious Strategies in Second Language Proficiency. *Modern Language Journal* 65 (1), 24-35.
- Božinović, N. i Perić, B. (2012) Uporaba strategija učenja u odnosu na znanje i razinu učenja stranoga jezika. *Metodički ogleđi* 19 (2), 115-135.
- Brown, D. (1973) Affective Variables in Second Language Acquisition. *Language Learning* 23 (2), 231-244.
- Chang, S. F. i Huang, C. (1999) Language Learning Motivation and Language Learning Strategies of Taiwanese EFL Students. (Abstract). <http://eric.ed.gov/?id=ED428561> (2.3.2015.)
- Cohen, A. D. (1998) *Strategies in Learning and Using a Second Language*. New York: Addison Wesley Longman.
- Gardner, R. C. (1985) *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C. i MacIntyre, P. D. (1992) A student's contributions to second language learning. Part I: Cognitive variable. *Language Teaching* 25 (4), 211-220.
- Gardner, R. C. i MacIntyre P. D. (1993) A student's contributions to second language learning. Part 2: Affective variable. *Language Teaching* 26 (1), 1-11.
- Kafipour R., Jabbari M., Soori A. i Shokrpour N. (2011) Utilization of Language Learning Strategies by Iranian Post Graduate Students and Their Attitude and Motivation Toward English Learning. *Higher Education of Social Science* 1(2), 10-18.
- Karлак, M. (2014) *Odnos strategija učenja, motivacije i komunikacijske jezične kompetencije u stranom jeziku*. Doktorski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet.
- MacIntyre, P. D. i Noels, K.A. (1996) Using Social-psychological Variables to Predict The Use of Language Learning Strategies. *Foreign Language Annals* 29 (3), 373-386.
- Magogwe, J. i Oliver, R. (2007) The relationship between language learning strategies, proficiency, age and self-efficacy beliefs: A study of language learners in Botswana. *System* 35 (3), 338-352.
- Mihaljević Djigunović, J. (1996) Learner motivation as a source of variance in attitudes, effort and achievement. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisia (SRAZ)* 41, 211-223.
- Mihaljević Djigunović, J. (1998) *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Mihaljević Djigunović, J. (2000-2001) Beyond language learning strategies: A look at the affective link. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienisia (SRAZ)* 45-46, 11-23.
- Mihaljević Djigunović, J. (2007) Afektivni profil, aspiracije i zadovoljstvo nastavom engleskoga jezika kod hrvatskih učenika. *Metodika* 8 (1), 104-411.
- Mihaljević Djigunović, J. (2013) Interdisciplinarna istraživanja u području obrazovanja na primjeru glotodidaktike. *Sociologija i prostor* 51 (3) (197), 471-491.

- O'Malley, J. M. i Chamot, A. U. (1990) *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. New York: Cambridge University Press.
- Oxford, R. i Nykos, M. (1989) Variables Affecting Choice of Language Learning Strategies by University Students. *The Modern Language Journal* 73 (3), 291-300.
- Oxford, R. (1990) *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle & Heinle Publishers.
- Pavičić Takač, V. i Varga R. (2011) Učeničko tumačenje uspjeha i neuspjeha u nastavi. *Život i škola* 26 (2), 39-49.
- Rahimi, M., Riazi, A. i Saif, S. (2008) An investigation into the factors affecting the use of language learning strategies by Persian EFL learners. *Canadian Journal of Applied Linguistics (CJAL)* 11 (2), 31-60.
- Rubin, J. (1975) What the "good language learner" can teach us? *TESOL Quarterly* 9 (1), 41-51.
- Sadighi, Z. (2006) Effects of Attitude and Motivation on the Use of Language Learning Strategies by Iranian EFL University Students. *Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University* 23 (1), 71-80.
- Schmidt, R., Boraie, D. i Kassabgy, O. (1996) Foreign language motivation: Internal structure and external connections. U Oxford, R. (ur.) *Language Learning Motivation: Pathways to the New Century (Technical Report) No. 11*. Honolulu: University of Hawai'i, Second Language Teaching & Curriculum Center, 9-70.
- Schmidt, R. i Watanabe, Y. (2001) Motivation, strategy use, and pedagogical implications in foreign language learning. U Dörnyei, Z. i Schmidt, R. (ur.) *Motivation and Second Language Acquisition (Technical Report) No. 23*. Honolulu: University of Hawai'i, Second Language Teaching and Curriculum Center, 313-359.
- Stern, H. H. (1975) What can we learn from the good language learner? *Canadian Modern Language Review* 31 (4), 304-318.
- Tamada, Y. (1996) *The relationship between Japanese learners' personal factors and their choices of language learning strategies*. Magistarski rad. Lancaster University.
<http://eric.ed.gov/?id=ED401746> (9.3.2015).
- Tukiainen, K. (2003) *A Study on Second Language Learning at an Adult Age – With Focus on Learner Strategies*. Diplomski rad. University of Tampere, Department of English Philology.
- Yang, N. D. (1993) *Understanding Chinese Students' Language Beliefs and Learning Strategy Use*. (Abstract). <http://eric.ed.gov/?id=ED371589> (14.3.2015).

THE RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE LEARNING STRATEGIES AND AFFECTIVE FACTORS IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

This article deals with the role of affective factors in foreign language learning and with their influence on the choice of language learning strategies when learning a foreign language. Even though language learning strategies have been the main centre of interest among researchers, there is still inconsistency present in using basic terminology regarding the definitions of strategies. This study describes some definitions of language learning strategies. The choice of strategies, among others, also depends on the influence of affective factors such as motivation, anxiety, attitude, attribution and self-awareness. The study describes the relation between these factors and strategies along with giving an insight into recently conducted research. We conclude that there are fewer studies that deal with the relation of affective factors and language learning strategies than those dealing with cognitive factors and strategies. Even though there is not much research on the field we believe that affective factors affect the choice of strategies and their quantity, thus indirectly having an effect on foreign language acquisition.

Key words: *learning strategies, affective factors, foreign language learning, motivation, anxiety, attribution, attitude, self-awareness*